

Voorwoord

Kan leren 'leuk' zijn? We denken helaas (nog steeds) van niet. Wij zijn ervan overtuigd dat echte kennisoverdracht per definitie zwaar en vermoeiend is. 'Leuk' wordt geassocieerd met oppervlakkig. Als een roze suikerspin, een flauwe grap, de humor van een scheetkussen.

Maar ga eens voor jezelf na: bij welke leraar of lerares leerde je het meest? Was het de blijde leraar geschiedenis, die geen orde kon houden, de nuffige lerares Frans die de bijbehorende taal en cultuur perfect beheerste, maar niets van hormonen begreep, of de natuurkundeleraar die zich alleen richtte op de slimme jongetjes in de klas? Natuurlijk bij geen van drieën.

De leraar of lerares waar je het meest van leert, vindt drie dingen leuk: om te beginnen het leven zelf (het is iemand die gemiddeld met een beetje schik opstaat en weer naar bed gaat), daarna de leerlingen (die hij beschouwt als het 'leukste' deel van zijn beroep) en uiteraard zijn vak. En - voor de duidelijkheid - dat vak behelst zijn vakgebied (wiskunde, machinebankwerken,

beeldende vorming) én de kunst van het lesgeven zelf. Het kenmerk van dergelijke meesters en juffen is dat ze niet primair hun vakgebied, maar vooral jou leuk vinden. Ze zijn mensen-mens. Ze houden ervan met kinderen en pubers om te gaan. Ze zijn authentiek gedreven om hén iets te leren. En omdat de mens van nature wederkerig is, vinden de leerlingen hen op hun beurt leuk. Het woord leuk in deze betekenis heeft een grotere diepte dan we op het eerste gezicht misschien denken. Het betekent vooral houden van.

Met dit boek toont Ivo Mijland op overtuigende wijze aan dat leren niet alleen leuk kan zijn, maar er zelfs een wezenlijk kenmerk van is. Leuk gaat niet over de vorm van het docentschap, het gaat over de essentie ervan. Dat dit boek zelf ook nog eens 'leuk' is om te lezen, is dan ook de beste aanbeveling die ik kan geven.

Berthold Gunster

Omdenken

Proloog

Klaar voor de start

Als vader van drie kinderen heb ik dagelijks te maken met van school terugkerende kinderen. Elke dag stel ik mijn kinderen een open vraag: ‘Hoe was het vandaag op school?’ Soms vinden ze het saai, soms te makkelijk, soms veel te moeilijk en soms mompelen ze net verstaanbaar: ‘Het was wel oké.’ Gelukkig komen ze ook terug met leuke verhalen over leuke lessen en aardige leraren. Maar hoe doen leuke leraren dat dan? En wat is dat eigenlijk: leuk? Wat ik met dit boek wil bereiken, is dat we weer ontdekken wat de kern van leren is. Wat mij betreft is dat meer dan een proces van kennisoverdracht op niet wetende medeburgers. Het is een proces waarin jonge mensen en volwassenen elkaar ontmoeten om in de ontmoetingen van elkaar te leren. Leren over elkaar, van elkaar en met elkaar. Leren over alles wat we al weten én leren over alles wat we nog niet weten. Samen ontdekken dat leren hartstikke leuk is. Dit boek is bedoeld voor iedereen die met jongeren werkt en (nog) leuker wil leren lesgeven, coachen en begeleiden.

Onderwijs is als een boek. Een saai boek beveel je niemand aan. Een te moeilijk of makkelijk ook niet. En een boek dat wel oké is, krijgt ook weinig nieuwe lezers via mond-tot-mondreclame. Een leuk boek, dát is wat

een lezer zoekt. Een leuke les, dát is wat een kind zoekt. Want leuk staat onder andere voor spannend, uitdagend, grappig, prikkelend en motiverend. Een leuk boek, daar wil je meer van. Je wilt het iedereen vertellen die het horen wil. In de supermarkt, op je werk en in de kroeg. Over leuke dingen praat je verder. Je geeft ze door en maakt er reclame voor. Zo werkt dat ook met jouw lessen. Als ze leuk zijn, willen de leerlingen meer, en doen ze een goed woordje voor je bij aanstaande scholieren. En heb jij een leuke werkdag.

Niet alles hoeft leuk te zijn

Op een training aan docenten opperde ik vol passie deze inzichten over leuk onderwijs. Ik was er verbaasd over dat iemand - hij zei het een beetje kribbig - mijn mening niet deelde. 'Leuk? Later is ook niet alles alleen maar leuk. Leren hoeft niet altijd leuk te zijn. Het moet maar eens afgelopen zijn met dat ge-opleuk van het onderwijs.' Op de weg terug naar Brabant bleven de woorden me bezighouden. Ik voelde een polarisatie, maar twijfelde tegelijkertijd of we het wel over dezelfde definitie van 'leuk' hadden die middag. Ik lag er een nacht wakker van. Wat probeerde die ander nu echt te zeggen? Ik stond op en googelde midden in de nacht op de woordengroep 'onderwijs hoeft niet leuk te zijn'.

Andrew Percival

Een van de eerste berichten waar ik op stuitte was een bijzondere tweet over het toenemende gehalte aan infotainment in het onderwijs. De kritische tweet kwam van de Brit Andrew Percival en is een ludieke aanval op het invoeren van te veel plezier in de klas:

Na uren is Roger eindelijk klaar met zijn huiswerk: de tafel van vijf aan zijn buurvrouw communiceren in morsecode. Eerder schreef hij een rap over de tafel van drie en legde hij met pasta de tafel van vier. Maar ondanks dit alles weet Roger nog steeds niet wat drie keer vier is; zijn leraren snappen er niets van.

Polarisatie

Ineens snapte ik waar de polarisatie met die kritische docent over ging. Hij had een andere definitie van leuk. Hij ziet leuk als einddoel: je les moet leuk zijn, of het iets oplevert is bijzaak. En dat terwijl ik met leuk ge-

richt ben op een verschrikkelijk belangrijk middel voor goed onderwijs. Het einddoel is niet leuk; het einddoel is goed onderwijs. En het middel is dat je voor goed onderwijs leuke leraren en leuke lessen nodig hebt. Niemand kan leren in een niet leuke omgeving. Niemand kan kennis opdoen in een klaslokaal waar het niet leuk is om te verblijven. Leuk is wat mij betreft geen doel maar een middel én een doel. Leuk is nodig voor passend en succesvol onderwijs. Leuk is de essentie van vooruitgang. Bovendien is het middel leuk veel meer dan alleen maar 'gewoon leuk'. Leuk is een containerbegrip met wel duizend betekenissen. Leuke mensen bijvoorbeeld kunnen grappig zijn, goudeerlijk, interessant, spannend of fijn in de omgang.

Leuk is anders

Een leuke les is dus geen les waarin je leuke dingen doet om de kinderen tevreden te houden. Dat is zelfs niet leuk, want dan houd je de kinderen voor de gek, en iemand voor de gek houden is helemaal niet leuk. Een leuke les is dus geen trucje om ze koest te houden, een leuke les is een les waarin je kinderen laat zien dat het leuk is om nieuwe dingen te leren. Kleine kinderen vinden leren leuk. Grote kinderen ook. Want leren is hartstikke leuk. Het is leuk als je op latere leeftijd kunt zeggen dat je geleerd hebt om te schrijven en te lezen,

te timmeren en te schilderen, te opereren en te filosoferen. Leuk is niet alleen leuk, leuk is veel meer en in ieder geval anders dan de leuk van Andrew Percival.

Google

Ik toetste in Google een tweede zoekopdracht in: ‘leuk’ en ‘woordenboek’. Een van de hits was een website voor puzzelaars. Daar staan tal van drie-tot-twaalf-letterwoorden, allemaal als puzzelantwoord op de omschrijving ‘leuk’. Op de volgende bladzijde vind je ze terug. Mocht je tijdens het lezen van dit boek denken, wat is ook weer leuk, kijk dan nog eens naar deze lijst.

Dit boek is een gebruiksaanwijzing op weg naar leuk onderwijs. Hopelijk vind je dit boek tot nu toe leuk. Ik ga alles op alles zetten om jou als lezer te laten ontdekken wat echt leuk onderwijs is. Niet alleen omdat dat leuker is voor de leerlingen, maar ook voor jou als leerkracht.

De leukste leraar

Jouw onderwijsaanpak leuker maken is niet makkelijk. Maar ik weet zeker dat dit boek je zal helpen. Helpen op weg naar de titel ‘de leukste leraar van de school.’ Hoe leuk is dat? Oké, ik verklap dan ook maar meteen het eerste geheim. Op het moment dat de leerlingen je

Synoniemen voor 'leuk'

3 Letters

Fijn
Lol
Tof

4 Letters

Best
Cool
Echt
Enig
Gaaf
Goed
Kalm
Knap
Knus
Lauw
Lief
Mooi
Olijk

5 Letters

Emmes
Jofel
Kedin

6 Letters

Aardig
Doddig
Fideel
Geinig
Jennig
Koddig

Komiek
Lekker
Leutig
Lollig
Luizig
Moppig
Veilig
Vrolijk

7 Letters

Aimabel
Amusant
Boeiend
Degelijk
Geestig
Grappig
Heerlijk
Komisch
Lieflijk
Mieters
Plezant
Prettig
Schalks

8 Letters

Charmant
Doodkalm
Flatteus
Geschikt
Gezellig
Kluchtig
Kostelijk

Laconiek
Schattig
Spannend

9 Letters

Aangenaam
Behaaglijk
Bekoorlijk
Bruikbaar
Denderend
Dolletjes
Genoeglijk
Inderdaad
Plezierig

10 Letters

Flegmatiek
Gemoedelijk
Sympathiek
Toepasbaar
Vermakelijk

11 Letters

Betrouwbaar
Doodgrappig
Interessant
Lachwekkend

12 Letters

Aantrekkelijk
Humoristisch
Opwaardierend

leuk vinden, doen ze leuk tegen jou, doe jij weer leuker tegen de kinderen, doen de ouders leuker tegen jou etc. Dit boek gaat niet over hoe je met pepernoten het alfabet legt, of hoe je met een YouTube-filmpje orde houdt in de bovenbouw van het vmbo. Dit boek gaat over het wezenlijkste onderdeel van menselijke relaties: je moet elkaar leuk vinden om je allebei te kunnen ontwikkelen.

Leuk is niet makkelijk

Dit boek gaat over het middel leuk. De leuk die Percival bedoelt is een makkelijk scoren leuk, een leuk om de kinderen in bedwang te houden. Mijn leuk is de moeilijke variant van leuk. De leuk die gaat over je attitude, je zijn. Deze leuk is niet makkelijk, sterker nog, die is hartstikke moeilijk. Want het is ingewikkeld om een leuke partner te treffen, de leukste baan van Nederland te hebben, een leuke vakantie te hebben, leuke vrienden te hebben en een leuke les te geven aan leuke kinderen. Iedereen weet dat het streven naar een leuk leven erg complex is. Daarover gaat dit boek met 8 etappes (en een proloog). Makkelijker kunnen we het niet maken, wel leuker. Als het je lukt om een leuke leraar te zijn, wordt je werk een stuk makkelijker.

Dit boek laat je zien dat je met een positieve blik je werk leuker kunt maken. Dat je een leuk onderwijsleven zelf

in de hand hebt. Het geeft je inzicht dat je een leuke werkweek zelf in de hand hebt. En dat leuk geen synoniem is voor hol en leeg, maar voor verbonden en effectief. Hoe belangrijk positiviteit is, weet ook Mark Verhees. Ieder jaar onderzoekt Mark, auteur van het boek *The Vibe*, wie volgens de Nederlandse bevolking de meest positieve BN'er van het jaar is. In 2018 was de winnaar Churandy Martina, gevolgd door Bibian Mentel en Nathan Rutjes. Wat is de kracht van positiviteit? Winnaar Churandy is er kort over. Als je positieve dingen ziet en doet, komen er meer positieve dingen voor terug. Of je nu wint of verliest, positiviteit werkt altijd in je voordeel. Mark zegt: 'We hebben in Nederland veel waardering voor sporters die laten zien hoe ze met tegenslagen omgaan. En dan hoeven ze niet eens te winnen. Het zijn juist de veerkracht en het doorzettingsvermogen, gecombineerd met een positieve uitstraling, een vrolijke en optimistische levenshouding, die zorgen voor een waardering.' Op zijn website voorpositiviteit.nl noemt Mark zichzelf manisch positief. Hij wil zijn lezers en volgers duidelijk maken dat positiviteit en geluk te ontwikkelen zijn. In dit boek roep ik je op om je leerlingen te laten zien dat jij een positief en leuk mens bent, die leerlingen leuk en positief wil ontmoeten. Klaar voor de start?